

ОИЛА – ЖАМИЯТНИНГ ЭНГ АСОСИЙ БЎҒИНИ

Д. Ҳамидов

Талаба,
Ўзбекистон давлат санъат
ва маданият институти,
Тошкент, Ўзбекистон

Summary. This article describes how the main part of society - family, education, upbringing and how to deal with them today.

Keywords: family; nationality; web; position; teacher; ideal person.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ислохотларда жамиятнинг муҳим бўғини бўлмиш оиланинг ўрни муҳимдир. Фарзанд дунёга келар экан, у биринчи онани танийди ва фақат унинг ифорини, чехрасини билади. Ўсиб, улғайиб борган сари онани биринчи устози деб ҳисоблайди. Барчага маълумки, шарқ мамлакатларида ота-она энг улуғ зот ҳисобланган. Ота-онанинг фарзандига бўлган муносабати, фарзанднинг эса ота-онага бўлган муносабатлари ҳақида мумтоз адабиётларимиздан тортиб, замонавий адабиётларимизда ҳам кўп бор ўқиб, ўрганганмиз. Биргина ўзбек адабиётининг биринчи реалистик романи “Ўткан кунлар”ни олайлик: Абдулла Қодирий ўзбек оиласидаги энг нозик жиҳатлар, яъни ота-она ва фарзанд муносабатларини гўзал тасвирий ифодалаб берган. Ота айтган сўзининг қонун эканлиги, унга риоя қилиш шартлиги, бу муносабатларда онанинг роли ҳам беқиёслиги бадиий жиҳатдан рўйи-рост очиб берилган. Бу бизнинг “миллий андишамиз” ҳисобланади, назаримда. Оиланинг муқаддас кўрғон эканлиги, ота-она ва фарзанднинг бир-бири олдидаги бурчлари ва вазифалари Ўзбекистон Республикаси Конституциясида аниқ белгилаб берилган. Давлатнинг бош қонуни Конституциямизнинг III бўлим, XIV боби айнан оилага бағишланганлиги фикримиз исботидир. Мазкур ҳужжатнинг 64-моддасида, “Ота-оналар ўз фарзандлари вояга еткунларига қадар боқиш ва тарбиялашга мажбурдирлар. Давлат ва жамият етим болаларни ва ота-оналарни васийлигидан маҳрум бўлган болаларни боқиш, тарбиялаш ва ўқитишни таъминлайди, болаларга бағишланган ҳайрия фаолиятларини рағбатлайди [1]”, деб берилган. Юрт равнақи учун фидоий инсонлар, муносиб авлодлар тарбиялаш бугунги кунда ота-оналарнинг олдидаги энг катта маъсулиятли вазифалардандир. Аммо ҳозирги кунда жамиятнинг асосий бўғини ҳисобланган оилаларда “миллий андиша” қанчалик сақланиб қоляпти, “миллий андиша”ни ёшлар онгига сингдириш учун қандай ишлар амалга ошириш лозим?

Бу саволга турлича ёндашиш мумкин. Айб глобаллашув жараёнида ривожланиб бораётган замонавий технологияларидами ёки “ўргимчак тўри” деб ном олган интернет тармоқларидами? Ёки бўлмаса кун сайин

ишлари кўпайиб, бола учун вақт ажрата олмаётган ота-оналардами? Бу каби саволлар кундалик ҳаётимизда ҳар қадамда пайдо бўлмоқда.

Бола ўз ҳуқуқ, мажбуриятларини аввало, оила муҳитидан бошлайди. Бунга мисол қорни оч қолганда овқат талаб қилиши, кейинчалик синглиси ёки акаси олиб қўйган ўйинчоғини қайтиб олишга ҳаракат қилиши, ота-она топшириб кетган юмушларни бажариши ҳуқуқий саводхонликларнинг илк босқичларидир. Бу тарбия бола мактабга чиқмасданок бола онгида шаклланади. Буни тўғри йўналтириш оилага боғлиқ. Зеро, Республикаимизнинг Биринчи Президенти Ислом Каримов ёзганларидек, “Бу дунёда ҳар бир инсон, ҳар бир оила ўзининг муқаддас орзу ва ниятига етиш учун яшайди. Агар ҳар бир оила ўз нияти йўлида бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилса, албатта унга етишади [2]”. Зеро, ота-она инсон ҳаётидаги энг муҳим позицияни белгилаб берувчи шахсдир. Давлатимизда бу соҳалар ривожини учун Президентимиз Ш. Мирзиёевнинг 47/49 сонли фармонлари билан “2017–2021 йилларга мўлжалланган Ҳаракатлар стратегияси” ни ишлаб чиққанлиги барчамизга маълум. Бугунги кунда олиб борилаётган барча ислохотларнинг бош мақсади комил инсонларни қулай шарт-шароитда яшашини таъминлашдир. Комил инсонга Азизиддин Насафий шундай таъриф берадилар: “Билгилки, Комил инсон деб шарият ва тариқатда етук бўлган одамга айтилади ва агар бу иборани тушунмасанг, бошқа ибора билан айтгин: билгилки, комил инсон шундай инсондирким, унда қуйидаги тўрт нарса камолга етган бўлсин: яхши сўз, яхши феъл, яхши ахлоқ ва маориф [3]”. Дарҳақиқат, бу сифатлар билан зийнатланган одам ёлғон, риё ва ёмон ишлардан чекинади. Ҳар доим эзгу ишлар қилишга тайёр туради. Бу таърифдаги баркамол инсон ҳаётдан ташқаридаги мавҳум инсон эмас, балки реал одам дейиш мумкин. Шу ўринда тарбия эрдан чиқмаслиги даркор. Ислом Каримовнинг “Таълимни тарбиядан, тарбияни эса таълимдан ажратиб бўлмайди. Бу шарқона қараш ва шарқона ҳаёт фалсафасидир” [4], деган сўзлари айнан маънавий тарбия масалалари билан боғлиқдир. Бугунги кунда жамиятимизда ҳар томонлама етук, комил инсонлар сафини кенгайтириш мамлакат истиқболининг муҳим калитидар. Шунинг учун ҳам бу давлатимиз сиёсати даражасигача кўтарилмоқда. Президентимиз Шавкат Мирзиёев “Жисмоний маънавий баркамол ёшлар-бугунги ва эртанги кунимизнинг ҳал қилувчи кучидир” номли “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракатининг IV қурултойида сўзланган нутқида “Тарбия қанча мукамал бўлса, халқ шунча бахтли яшайди”. Тарбия мукамал бўлиши учун эса бу масалада бўшлиқ пайдо бўлишига мутлақо йўл қўйиб бўлмайди”, деган эдилар. Мукамал тарбия даставвал оилада шаклланади. Шарқда баркамол авлод тарбиясида қалб ва ақл уйғунлигига эътибор берилади. Буюк мутафаккир Абу Ҳомид Ғаззолий ўзининг “Кимёи саодат” асарида инсон танасини шаҳарга ўхшатади. Унинг айтишича, қалб, дил - бу шаҳарнинг подшоҳи. Ақл бу шаҳар подшоҳининг вазири. “Бунга ўхшаш вақтики подшоҳ Дил вазир-Ақлнинг маслаҳати бирла иш қилса, бадан мамлақати анинг низомида бўлғусидир. Ва саодат

йўлини топиб, Ҳақ Таолонинг маърифатини ҳосил қилса, Бадан мамлакати вайрон бўлиб, подшоҳ Дил ҳам асир бўлиб, бадбахт ва ҳалок бўлгусидир” [5].

Ўзбек халқи ҳамиша ўз олдига буюк мақсадларни қўйиб яшаган ва эзгу орзу умидларга эришиш йўлида ҳеч қачон ўз йўлидан қайтмаган. Шунинг учун бизнинг юртимиз цивилизация ўчоқларидан бирига айланган, юртимиздан кўплаб улуғ аллома ва мутафаккирлар, Хоразмийлар, Берунийлар, Фарғонийлар, Амир Темур, Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий сингари буюк сиймолар етишиб чиққан. Бой тарихий Ватанимиз келажагини барпо қилишни, шу билан биргаликда ўзимизнинг “шарқона андиша” мизни сақлашни унутмайлик. Зеро, кимлигини билган, унутмаган Давлат, келажаги буюқдир!!!

Библиографик рўйхат

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистонни янада ривожлантиришнинг Ҳаракатлар Стратегияси”. 2017 йил 7 февралдаги ПФ 49/47-сон Фармони.
2. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. –Т.:Ўзбекистон, 2005. 22-бет
3. И. А.Каримов. “Она юртимиз бахт-у иқболи ва келажаги йўлида хизмат қилиш - энг олий саодатдир”. Т.:Ўзбекистон. 2015. 198-бет.
4. И.А.Каримов “Юксак маънавият- енгилмас куч”. Т.:“Маънавият”, 2008. 62-бет
5. Ш. М. Мирзиёев “Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз”. Т.:Ўзбекистон, 2017.

